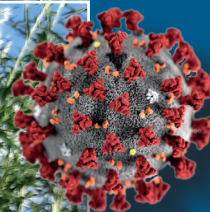

opdatering

Årbog for Vardemuseerne
& Ringkøbing-Skjern Museum

2020

opdatering

Årbog for Vardemuseerne &
Ringkøbing-Skjern Museum 2020

opdatering
Årbog for Vardemuseerne
& Ringkøbing-Skjern Museum 2020

© Forfatterne, Vardemuseerne
& Ringkøbing-Skjern Museum 2021

Redaktion: Caroline E. Larsen og Tine Lorange

Korrektur: Harriet Ludvigsen

Grafisk tilrettelæggelse: Tine Lorange

Fotos og illustrationer: med mindre andet er angivet ved
de enkelte fotos og illustrationer tilhører billedmaterialet
i denne bog Vardemuseerne, NaturKulturVarde,
Ringkøbing-Skjern Museum eller Arkæologi Vestjylland

Alle kort og ortofotos: ©Geodatastyrelsen

Skrift: Myriad Pro

Papir: MultiArt Silk 130g

Omslag: 1/s 260g

Tryk: PE Offset, Varde

ISBN 978-87-93713-24-6

ISSN 1903-9581

Kære læser!

I hænderne har du lige nu den mest omfangsrige årbog i serien *opdatering*, vi foreløbigt har udgivet.

Med aflyste studieture, hjemsendelse på lønkompensation, trykning af hundredvis af blå Corona-skilte og intensiv styring af museumsgæsters adgang til museerne har Corona været *top of mind* hos alle museumsfolk i år. Vi har selvfølgelig indsamlet til fremtidens fælles hukommelse om hvordan den verdensomspændende pandemi har påvirket os alle, men trods alt med større mulighed for at bremse sygdommens konsekvenser end da Den Spanske Syge hærgede for et århundrede siden.

22 artikler og fem årsberetninger fra museumsforeningerne vidner om at 2020 på trods af COVID-19 var et meget produktivt år for Vardemuseerne og Ringkøbing-Skjern Museum. Fra hjemmearbejdspladser er der blevet forsket i samlinger og historier, udviklet nye undervisnings- og formidlingsprojekter og lagt nye planer for nye museer og udstillinger, ligesom der er blevet lavet flere arkæologiske udgravninger end i noget tidligere år.

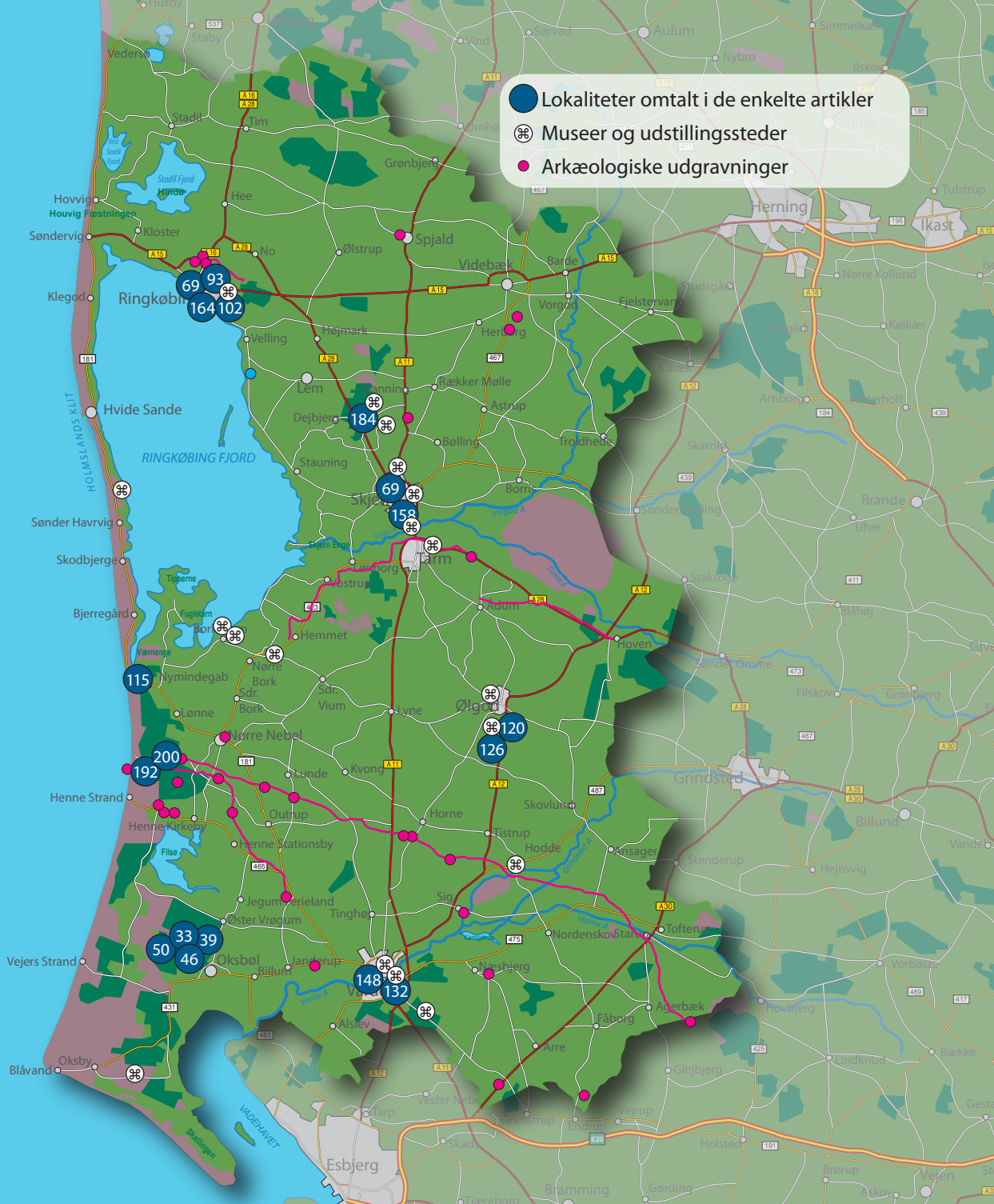
At arbejdet på de to museer virkelig spænder vidt, er årbogen her det meget synlige bevis på. Fra orkideer, der

atter står i fuldt flor i Bjørnemosen, til flygtninge fra kriser i store dele af verden, der finder nyt fodfæste i Danmark. I *opdatering* kan læseren på trods af at lufttrafikken for tiden er standset, flyve fra flygtninge i Oksbøl over de topede brosten i Ringkøbing og helt til ismasserne, der både gjorde det muligt og besværligt for Mylius-Erichsen at tage på fatal Grønlandsekspedition. Og selvom vi ikke fysisk kan rejse ud i verden lige nu, har elever fra egnenes gymnasier taget med projektet Voyager på ekspedition i al den læring, der kan komme gennem et læringsforløb på museet.

Fra siderne blander duften af nyhøvede skibsplanker til en rekonstrueret åledrivrøse sig med jordduften fra de kilometervis af arkæologiske udgravninger på de transeuropæiske energiledninger Viking Link og Baltic Pipe. Fra Ludolf Nielsens refugium fra krigen i Nymindegab lyder tonerne fra hans kompositioner. Og fra de lavloftede stuer tæt på det, der blev til Hjeddning Andelsmejeri, strømmer det største håb af alle: at vi som menneskehed og land klarer os allerbedst, når vi gør os stærke sammen, og lader de demokratiske principper danne vejen for vores fremtid!

Med håb og ønsket om fornøjelig læsning!

Mette Bjerrum Jensen og Claus Kjeld Jensen

- Lokaliteter omtalt i de enkelte artikler
- ☒ Museer og udstillingssteder
- Arkæologiske udgravninger

69 93
164 102

184

69

158

115

200

192

120

126

33

39

50

46

148

132

Indhold

- 6** Museumsforeningernes årsberetninger
- 16** Det forår da tyskerne ikke kom
Af Caroline E. Larsen
- 22** Du læser nok den her, når jeg er død
Af Søren Stubkjær, Marianne Sørensen & Pernille Ø. Sørensen
- 33** FLUGT er på vej!
Af Anne Sofie Vemmelund Christensen
- 39** "Vi troede ikke krigen ville ramme os"
Af Malene Frosch Langvad
- 46** At grave dybt i skattekisten
Af Matthias Bøgeskov Lageri
- 50** En mail fra Amsterdam
Af John V. Jensen
- 69** Hovedpersoner fra Ringkøbing og Skjern 1880-1921
Af Christian Ringskou
- 93** Mellemgade
Af Christian Ringskou
- 102** "Sneen dækker nu ligene af de tre tapre"¹
Af Minna Kanzler Hemmet
- 115** Komponisten i malerkolonien
Af Jens Cornelius
- 120** Hjedding Andelsmejeri
Af Søren Stubkjær
- 126** Hvad majsen gemte
Af Troels Riknagel
- 132** "og Malingen er slet"
Af John V. Jensen
- 148** Vardes Jellingsten
Af Lene B. Frandsen
- 158** Flight Sergeant George Fullerton
Af Georgina Vestergaard
- 164** ULF
Af Olav Martinsen
- 172** Projekt VOYAGER
Af Troels Riknagel
- 184** Orkidéengen i Bjørnemosen
Af Sabine Jensen
- 192** Det er gas!
Af Lene N. Hansen & Karen B. Fisker
- 200** Viking Link
Af Line Lerke & Rachel Facius Andersen
- 212** Årets gang i ArkVest
Af Lene B. Frandsen & Poul Krogh Jørgensen
- 216** Årets udgravninger
Af arkæologerne i ArkVest
- 240** Tidstavle

Årets gang i ARKVEST

Af Lene B. Frandsen & Poul Krogh Jørgensen

Året 2020 har været det hidtil travleste år med de fleste feltundersøgelser i form af store prøvegravninger og mange følgende udgravninger. Særligt de lange forundersøgelser forud for Baltic Pipe, der er en stor gasledning til Polen og Viking Link, der er en elforbindelse mellem Danmark og England, har givet mange hidtil ukendte lokaliteter og udvidelsen af flere allerede kendte bopladser. De to projekter bliver gennemgået andetsteds i denne udgave af *opdatering* og sammen med de mange andre projekter i artiklen Årets Udgravninger. I 2020 har der i løbet af året

været ansat helt op til 18 arkæologer og mens Corona har haft stor indflydelse på alle andre dele af de to museers virke i løbet af året, har arkæologerne kunnet gennemføre deres arbejde på næsten normal vis. Dog har der i perioder i foråret været hjemsendt op til tre arkæologer og vi har arbejdet i mindre grupper, holdt pauser forskudt og brugt en masse håndsprit. Helt uberørt af Corona har vi dog desværre heller ikke været, da der ikke har været mulighed for fællesmøder og sparring, da vi så vidt muligt har holdt os til feltarbejde og hjemmekontorer.

Året bød dog på en fællesudflugt til et af nabomuseerne, Sønderskov, og en af deres spændende udgravninger. Turen sluttede med en god frokost på Sønderskov Slot, og et besøg i deres udstillinger.

Feltarbejdet

Året startede med afslutningen af den store undersøgelse i Rindum ved Ringkøbing, og et par store forundersøgelser i Roust og Næsbjerg. I det tidlige forår gik forundersøgelserne til Baltic Pipe og Viking Link i gang.

Det travle år med feltarbejde medfører at vi i 2021 må prioritere beretningsarbejdet højt, for at kunne få afrapporteret de mange undersøgelser.

Droner og brug af fotoopretningen i feltarbejdet er næsten blevet den normale registreringspraksis i ArkVest, og vi prioriterer derfor uddannelsen af dronepiloter meget højt. I 2020 blev fem af vores arkæologer uddannet til certificerede dronepiloter, så ArkVest nu har hele syv eksperter til at betjene vores fire droner.

Dronefoto fra Viking Link-udgravningen ved Houstrupvej tæt ved Blåbjerg Klitplantage.

Administration

Samtidigt med et travlt år i felten er det lykkedes at holde gang i behandlingen af alle de mange indkomne fund fra detektorbrugerne i de to kommuner og vi er nu nede på under et års behandlingstid.

ArkVest har i 2020

- behandlet 1783 byggesager
- behandlet 403 tilladelser efter natur- og planloven
- gennemgået 57 lokalplaner
- afgivet 183 høringsvar

Formidling

På grund af situationen i hele verden har det været svært at arrangere og gennemføre "åbne udgravninger", men der har til gengæld været skoleforløb på udgravningerne både ved Jacobi-udgravningen i Varde midtby, og på Viking Link-udgravningerne. Viking Link-resultaterne blev sammen med arkæologerne fra Sønderkov udstillet og formidlet for interesserede den 10. august.

Som noget nyt afholdt museumsinspektører Rachel Facius Andersen og Line Lerke fra ArkVest sammen med Ringkøbing-Skjern Museum et par spændende dage i skolernes vinterferie, hvor interesserede kunne komme ind på Ringkøbing Museum og se dels nogle af de mange fund der gennem årene er fundet i Mejlby (i udkanten af Ringkøbing) og se Cecilie Odderskov Saugbjerg fra Konserveringscenter Vejle udgrave en jordblok taget op af en af gravene, hvor der var både spænder og perler blandt gravgaverne.

Museumsinspektør Karen Bjelke Fisker viser skolebørnene nogle af de mange fund fra udgravningerne ved Jacobi forud for det nye menighedshus.

Vinterferie på Ringkøbing Museum. Både børn og voksne var interesserede i at se de spændende fund fra Mejlby-udgravningerne.

Cecilie Odderskov Saugbjerg fra Konserveringscenter Vejle udgraver en jordblok med både spænder og perler fra en grav fundet ved Mejlby.

Forskning og publicering

Alle arkæologiske enheder er forpligtet til at bruge deres resultater fra udgravningerne og få dem publiceret i form af formidlingsartikler (som her i *opdatering*) og til kollegaer i forskningsartikler. Sidste år kunne vi berette, at vi med en stor margin havde bestået de femårsmål, som Kulturministeriet har opstillet, men arkæologerne har ikke ligget på den lade side i 2020,

hvor der blev udgivet en lang række artikler af og med bidrag fra ArkVest arkæologerne. Vi er godt i gang med at opfylde den næste runde af de opstillede mål indenfor forskningen.

I 2021 skal arkæologerne udarbejde nye strategier for deres virksomhed på alle arkæologiske museer, og det er et arbejde ArkVest ser meget frem til og det falder godt i hak med at begge museers visioner skal udarbejdes.

En glad bygherre og gravemaskinefører ved en af sommerens udgravninger i Henne.

En lille solstrålehistorie

Vi har nu afsluttet en større udgravning på tre sommerhusgrunde i Henne, og vi må erkende at vi ikke havde forventet det resultat vi har fået. Vores frygt for sådanne udgravninger er gjort til skamme. ArkVest, der har stået for udgravningen, har igennem hele processen været grundige både til at lave fyldestgørende budgetter, men også til at formidle et professionelt hold der fysisk arbejder med udgravningen. Der har hele tiden været fokus på, at der også skal være en brugbar matrikel efter udgravningen. Samtidig har det også været spændende at følge med i de fund der er gjort på grundene, og ikke mindst at få forklaringerne 1:1 på stedet. Vi vil meget gerne anbefale ARKVest som samarbejdspartner til arkæologisk udgravning i fremtiden.

– Citat: Jacob Lykke Clausen

Årets udgravninger

Af arkæologerne i ArkVest

Det har været et fantastisk spændende år og der er fundet flere fortidsminder end nogensinde før i Arkæologi Vestjyllands syv år gamle historie. Flere af undersøgelserne dækker over mange forskellige lokaliteter, så det samlede antal steder hvor ArkVest har været til stede i 2020 kommer op på i alt 68.

Herunder følger en kort beskrivelse af alle de udgravninger ArkVest's arkæologer har gennemført i 2020. Ved hver udgravning er angivet undersøgelsens journalnummer, der altid starter med ARV. Vi bruger journalnummeret til at styre alt vedrørende sagen: budgetter, foto, oldsager mm., fx har den kæmpestore undersøgelse Viking Link journalnummer ARV 343. Det er forundersøgelsen forud for et jævnstrømskabel mellem England og Danmark, hvoraf over 50 km kabelgrøft skal nedgraves i vores område. Alle de steder, hvor der er fundet væsentlige fortidsminder på strækningen, er kort beskrevet her, mens en mere uddybende artikel om projektet og de bedste fund kan læses på side 200. Undersøgelserne vedrørende Viking Link bliver ikke afsluttet i år, så det projekt vil sikkert kaste flere spændende fortidsminder af sig i 2021. En anden kæmpemæssig forundersøgelse som har trukket på museets arkæologer i 2020, er Baltic Pipe, en gasrørledning der forbinder gassystemerne i Norge, Danmark og Polen, som skal løbe tværs over Danmark fra Næstved på Sjælland til Houstrup Strand i vores område. Ca. 18 km af ledningstracéet ligger i Arkæolog Vestjyllands ansvarsområde – også resultaterne herfra er nærmere beskrevet i en artikel på side 192.

ArkVest har i 2020 foretaget
45 undersøgelser, fordelt således:

- 11 museumsbetalte forundersøgelser
- 21 bygherrefinansierede forundersøgelser
- 13 egentlige udgravninger

Selvom de to store tracéundersøgelser, Viking Link og Baltic Pipe, har fyldt meget i arkæologernes hverdag i 2020, har der selvfølgelig også været mange udgravninger i forbindelse med alle mulige andre anlægsarbejde såsom: udstykninger, cykelstier, vejoplægninger m.m. Alt i alt et meget spændende år. Som noget nyt i dette års *opdatering* tilføjer vi sted- og lokalitetsnummer foran hver beskrivelse af vores undersøgelser. Dette er en lille ekstra service til den interesserede læser, som ved hjælp af hjemmesiden Fund og Fortidsminder, selv kan søge sig frem til fundet eller fortidsmindets nøjagtige placering i landskabet: <http://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/>

The screenshot shows the website 'Fund og Fortidsminder' with a green header. The main content area is divided into several sections:

- FUND OG FORTIDSMINDER** (Header)
- FORSIDE** (Navigation: SØG PÅ KORT, SØGNING, DOWNLOAD, HJÆLP OG INFO)
- Seneste arkæologiske udgravninger** (List of recent excavations with brief descriptions and links to full articles).
- Fund og Fortidsminder** (Main content area with text about the national register and search options).
- Udfølgsmål** (List of featured items like 'Dyser', 'Børge og volde', 'Gravhøje' with small images and links).
- Uhyggeligheder** (List of featured items like 'Sagn', 'Moseflig', 'Rettersteder' with small images and links).
- SØGNING PÅ KORT** (Interactive map search area).
- TEKST SØGNING** (Text search area).
- kontakt | Teknik og tilgængelighed | Privatsynsattik | Regler for brug** (Footer navigation).
- Slots- og Kulturstyrelsen - H.C. Andersens Boulevard 2, 1553 København V** (Footer address).

Slots- og Kulturstyrelsens nationale register over fortidsminder i Danmark.

ARV 266 Baltic Pipe. Dronefoto optaget nord for Henne Stationsby. På fotoet ses de to parallelle søgegrøfter til venstre tre små neongule ArkVest-arkæologer.

Kortet på side 239 viser forløbet af de store to store ledningsgravninger og de øvrige gravningers placering. Udgravningerne er listet i kronologisk rækkefølge med de ældste først: Stenalder (12.500-1700 f.v.t.), bronzealder (1700-500 f.v.t.), jernalder (500 f.v.t. 700 e.v.t.), vikingetid (700-1050 e.v.t.), samt middelalder og nyere tid efter 1050. Begyndende med de fund som "lugtede" af oldtid, men som ikke kunne dateres nærmere og sluttende med de undersøgelser, hvor vi ikke fandt noget. Der skal rettes en varm tak til de mange samarbejdsvillige planlægger, bygherrer og lodsejere, som har gjort vores arbejde med at sikre fortiden for eftertiden muligt i 2020.

Oldtid ikke nærmere dateret

Søvigvej, Baltic Pipe

ARV 266, FF 190711-194

Forundersøgelse i forbindelse med etablering af gasledningen Baltic Pipe. Nord for Søvig Bæk fremkom et, næsten ottetalsformet anlæg, lettere tragtformet ca. 1,40 m dyb og lagdelt i fylden. Eneste fund var et ukarakteristisk sideskår, der ikke kunne bestemmes nærmere end til oldtid. Anlægget tolkes som en mulig materialetagningsgrube. Undersøgelserne er finansieret af Energinet. Udgravningsledere: Lene N. Hansen og Karen B. Fisker.

Trøstrup Overgård

ARV 375, FF 180106-250

Forundersøgelse af et 1,6 ha stort areal i forbindelse med opførelsen af solceller ved Videbæk Biogasanlæg. Der blev fundet et enkelt hjulspor og enkelte spredte stolpehuller. Forundersøgelsen betalt af NGF Nature Energy Videbæk A/S. Udgravningsleder: Lene Nygaard Hansen.

Vestergård, Hanning

ARV 427, FF 180105-244

Forundersøgelse af 2500 m², forud for etablering af jordvarme. Der blev i forundersøgelsen fundet tre kogestensgruber

og tre afvandingsgrøfter. Området blev frigivet af udgravningsleder til lodsejer direkte efter endt forundersøgelse. Forundersøgelsen er betalt af ArkVest. Udgravningsleder: Poul K. Jørgensen.

Røjkumparken, Spjald

ARV 413 FF 180401-264

Overvågning af vejtracé i kommende udstykningsområde. Der blev fundet kogestensgruber på markens højeste punkt, umiddelbart vest for en tidligere undersøgt gravhøj fra yngre stenalder (enkeltgravshøj). Forundersøgelsen betalt af bygherre. Udgravningsleder: Esben Schlosser Mauritsen.

ARV 413, FF 180401-264 Røjkumparken. Dronefoto, afgravning af vejene i det nye boligområde. Kun spredte oldtidsfund i form af kogestensgruber.

Stenalder

Frøstruphave, Viking Link

ARV 343, FF 190706-201

Under forundersøgelsen på Viking Link blev der gjort et sjældent flintfund ved en gammel søbred vest for Frøstrup Plantage. Søen, der i århundrederne efter flinthuggerens besøg udviklede sig til mose, er i dag et vådt markstykke med moset bund, hvor flinten har ligget beskyttet i mudderet. Flintredskaber og affald daterer fundet til jægerstenalderen i den tidlige maglemosekultur (9000-7800 f.v.t.). Flintresterne vidner om det sted, hvor en flinthugger for 10.000 år siden efterlod sit affald. Forundersøgelsen er betalt af Energinet. Udgravningsledere: Rachel Facius Andersen og Line Lerke.

Østereng, Viking Link

ARV 343, FF 190802-136

I forbindelse med forundersøgelsen til Viking Link fandtes, på toppen af et lille højedrag, en større lys nedgravning. Anlægget, som blev badekarformet mod bunden, var næsten to meter dyb og selvom der ikke blev gjort nogen fund, kan der her være tale om en særlig anlægstype, som kendes fra slutningen af yngre stenalder. Anlægstypen går meget passende under navnet "dybe anlæg" og funktionen af disse anlæg er endnu omdiskuteret, men det er foreslået, at de kan have knyttet sig til enten begravelse eller rituelle anlæg, der er relateret til behandlingen af de døde. Datering: 2900-2400 f.v.t. Forundersøgelsen blev betalt af Energinet. Udgravningsledere: Rachel Facius Andersen og Line Lerke.

Frøerlund vest, Viking Link

ARV 343, FF 190803-237

I forbindelse med forundersøgelsen til Viking Link, på en distinkt højderyg i landskabet, dukkede der adskillige kogestensgruber og anlæg med helt lys fyld op i søgegrøften. Der er formentlig tale om en boplads som dateringsmæssigt ligger et sted mellem neolitikum og bronzealder

ARV 343, FF 190706-201 Frøstruphave. Begejstring på fundstedet for 10.000 år gamle flintredskaber. Lodsejer følger interesseret med, mens Søren Stubkjær (historiestuderende og praktikant på Vardemuseerne) har æren af at være i praktik på en dag, hvor arkæologien viser sig fra sin mest pillende, småpenslende side.

(3900-500 f.v.t.). Den formodning blev bekræftet, da et kulturlag afslørede keramik fra yngre stenalder og mere flint. Området blev indstillet til udgravning. Undersøgelsen er betalt af Energinet. Udgravningsledere på forundersøgelsen: Rachel Facius Andersen og Line Lerke.

Thorstrup, Viking Link

ARV 343, FF 190805-166

Over knap 200 meter blev der på forundersøgelsen i forbindelse med Viking Link fundet flere spor fra yngre stenalder ved Thorstrupvej øst for Lindingvej. Der fremkom enkelte flintafslag og stolpehuller muligvis fra et midtsulehus. Der var desuden en del kogestensgruber samt et to meter bredt cirkulært anlæg med en dybde på 85 cm. Anlægget var fundtomt. Foreløbig datering af lokaliteten: 3900-1800

f.v.t. Der var pløjet dybt på hele arealet, hvilket har ødelagt de lyse anlæg med ringe dybde. Forundersøgelsen er betalt af Energinet. Udgravningsledere: Rachel Facius Andersen og Line Lerke.

Kolle, Viking Link

ARV 343, FF 190709-8

I forbindelse med forundersøgelsen til Viking Link fandtes der, nord for Tyrehøjvej lige inden Nymindegabvej, en ringgrøft fra en overpløjet gravhøj. Højen er nævnt i en berejningsdag fra 1904. Tracéets fulde udvidelsesbredde på 7 m afslørede den nordlige halvdel af højfoden. Diameteren er i øst-vestlig retning 9,5 meter. Vest for gravhøjen løber to hjulspor i nordvest-sydøstlig retning. Der har dermed været et vejforløb syd om højen. Gravhøjen er formodentlig fra yngre stenalder eller bronzealder. Forundersøgelsen er betalt af Energinet. Udgravningsledere: Rachel Facius Andersen og Line Lerke.

ARV 343, FF 190709-8 Kolle. Den nordlige del af den overpløjede gravhøj (t.v.). Hjulspor, der har løbet syd om højen (t.h.)

Bronzealder

Mejlby

ARV 332, 180409-117

I forbindelse med forundersøgelse af vandledning Lybæk-Ringkøbing fandtes to cirkulære gruber. Den ene med keramik fra sen yngre bronzealder/ældre førromersk jernalder, samt hvidbrændte knogler, ikke humane. Forundersøgelse betalt af bygherre. Udgravningsleder: Torben Egeberg.

Varde Å, Viking Link

ARV 343, FF 190802-137

I forbindelse med forundersøgelsen til Viking Link fandtes tre kogestensgruber af ringe dybde og uden fund. Kogestensgruberne lå umiddelbart vest for Varde Å og der er i området andre registrerede bopladsspor, som tidsmæssigt fordeler sig over yngre stenalder og bronzealder. Forundersøgelsen er betalt af Energinet. Udgravningsledere: Rachel Facius Andersen og Line Lerke.

Hindsig, Viking Link

ARV 343, FF 190803-241

I forbindelse med forundersøgelsen til Viking Link fandtes, øst for Ringkøbingvej og lidt nord for Fruerlundvej, en klynge af otte kogestensgruber. 130 meter øst for klyngen optræder der en enlig kogestensgrube. Herimellem er der erkendt flere anlæg med lys fyld, der dog ikke udgør klare konstruktioner. Anlæggene og kogestensgruberne dateres til yngre stenalder eller til bronzealder (3900-500 f.v.t.). Undersøgelsen er betalt af Energinet. Udgravningsledere: Rachel Facius Andersen og Line Lerke.

Yderik, Viking Link

ARV 343, FF 190805-168

I forbindelse med forundersøgelsen til Viking Link fandtes, på højdedraget der skræner ned mod Linding Å, to rækker tagbærende stolper og hegn, som udgør en enlig bebyggelse formodentlig fra yngre bronzealder. Vest herfor løber to hjulspor med kurs nord-syd. Forventningerne til stedet var skyhøje, da Vestjysk Detektorforening har fundet utallige fibler på marken. Generelt er Yderikområdet et fundrigt revir for detektorførerne, men "fibemarken" afslørede ikke aktivitet fra yngre jernalder og vikingetid, som metalfundene tilhører. Forundersøgelsen er betalt af Energinet. Udgravningsledere: Rachel Facius Andersen og Line Lerke.

Fruerlundvej, Horne, Viking Link

ARV 453, FF 190803-237

Udgravning af et 1200 m² stort felt, på baggrund af Viking Link forundersøgelsen, hvor der fandtes en del stolpehuller. Der blev fundet to-tre bronzealderhuse, to hegnsløb, en affaldsgrube fuld af keramik, samt et område med mange kogestensgruber beliggende lige på højdedragets højeste punkt. Undersøgelsen er betalt af Energinet. Udgravningsleder: Line Korsholm Lauridsen.

ARV 453, FF 190803-237 Fruerlundvej, Horne. Højt beliggende bronzealderboplads.

ARV 343, FF 190803-242 Stundsigs. Lerkar fra den ene af de store kogestensgruber. Karret var ikke helt, da det blev fundet, men de mange skår blev alligevel til et flot, samlet resultat.

Bakkegård, Viking Link

ARV 343, FF 190709-31

I forbindelse med forundersøgelsen til Viking Link fandtes en mindre klynge kogestensgruber blandt enkelte, lyse anlæg. Der var ingen erkendbare konstruktioner blandt de få anlæg og kogestensgrubernes ringe dybde vidner om, at lokaliteten muligvis har været udsat for hård nedpløjning. Der kan være tale om anlæg fra bronzealderen. Undersøgelserne blev betalt af Energinet. Udgravningsledere: Rachel Facius Andersen og Line Lerke.

Stundsigs, Viking Link

ARV 343, FF 190803-242

I forbindelse med forundersøgelsen til Viking Link fandtes, vest for Gl. Præstevej syd for Horne, tre kogestensgruber, hvoraf de to største var fyldt med keramik. I den ene grube befandt sig et næsten helt lerkar, mens der i den anden var store mængder skår fra forskellige,

ornamenterede kar. Lokaliteten dateres foreløbigt til overgangen mellem bronzealder og førromersk jernalder (600-400 f.v.t.). Forundersøgelsen blev betalt af Energinet. Udgravningsledere: Rachel Facius Andersen og Line Lerke.

Ågård, Viking Link

ARV 343, FF 190802-134

I forbindelse med forundersøgelsen til Viking Link fandtes, umiddelbart øst for Varde Å, på et lille højdedrag i landskabet, tagbærende stolper fra en bygning. Stolpesporene var knapt synlige i undergrunden, men afslørede alligevel grundplanen af et treskibet hus, som formentlig skal tilskrives yngre bronzealder. Dateringen er baseret på afstanden mellem stolperne og den keramik, som blev fundet i et af stolpehullerne. Jordprøver blev udtaget til nærmere datering. Foreløbig datering: 1000-500 f.v.t. Forundersøgelsen blev betalt af Energinet. Udgravningsledere: Rachel Facius Andersen og Line Lerke.

Rolfso, Baltic Pipe

ARV 425, FF 190702-239

Undersøgelse af et 1500 m² stort areal, i forbindelse med forundersøgelsen til Baltic Pipe. Der blev fundet et bronzealderhus på bredden af den tørlagte Rolfso, samt et fundførende kulturlag i selve Rolfso, hvori der bl.a. blev fundet

keramik, to ravklumper og flere knusesten. Den brednære del af søbunden blev udgravet i kvadratmeterfelter og fylden soldet lagvis. Der er ved tidligere undersøgelser i 1977, -86 og -98 ligeledes fundet spredte hustomter på bredden af Rolfso. Undersøgelsen er betalt af Energinet. Udgravningsleder: Lene Nygaard Hansen.

ARV 425, FF 190702-239 Rolfso.
Udgravning på kanten af den nu
udtørrede sø.

Storhøj, Viking Link

ARV 343, FF 190802-135

I forbindelse med forundersøgelsen til Viking Link fandtes et område med adskillige kogestensgruber og enkelte, lyse stolpespor, som ikke umiddelbart udgør grundplaner til bygninger. Enkelte keramikfund. Datering: Formentlig bronzealder. Undersøgelserne blev betalt af Energinet. Udgravningsledere: Rachel Facius Andersen og Line Lerke.

Houstrupvej Ø, Viking Link

ARV 343, FF 190702-240

I forbindelse med forundersøgelsen til Viking Link fandtes, umiddelbart nord for Houstrupvej, resterne af en hustomt, hvor den nordvestlige gavl blev påtruffet i forbindelse med Horns Rev 2-undersøgelserne i 2008. Huset bestod af mindst tre sæt tagbærende stolper. De dårlige bevaringsforhold for vægstolper i husets sydøstlige ende gør det vanskeligt at vurdere, hvor langt huset har været. Bygningen dateres til yngre bronzealder. Der blev tillige afdækket enkelte tagbærende stolper til endnu en bygning, som fortsætter ud under søgegrøftens kant. Der blev udtaget prøver til C14-datering fra lokaliteten, som forhåbentlig kan give en

nærmere datering. Forundersøgelsen er betalt af Energinet. Udgravningsledere: Rachel Facius Andersen og Line Lerke.

Klintingvej, Baltic Pipe

ARV 419, FF 190702-234

Undersøgelse af et 430 m² stort område forud for etablering af gasledningen Baltic Pipe. Der blev fundet et bronzealderhus og et hus fra førromersk jernalder samt en staklade. Undersøgelsen er betalt af Energinet. Udgravningsleder: Lene Nygaard Hansen.

Jernalder og vikingetid

Grønhøj, Baltic Pipe

ARV 416, FF 190702-230

Undersøgelse af et 1400 m² stort område, forud for etablering af gasledningen Baltic Pipe syd for Houstrup og Nr. Nebel. Der blev fundet et hus fra ældre bronzealder, fire urner fra førromersk jernalder samt kogestensgruber. CT-scanning afslørede en dragtnål i den ene af urnerne. Undersøgelsen er betalt af Energinet. Udgravningsleder: Lene Nygaard Hansen.

Mejlby

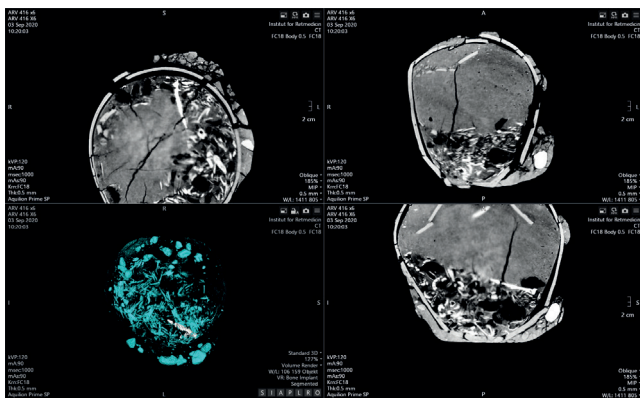
ARV 332, 180409-118

I forbindelse med forundersøgelse af vandledning Lybæk-Ringkøbing, fandtes tre store stolpehuller, muligvis én række tagbærende stolpehuller i en kort, øst-vestligt orienteret, bygning og keramik fra en yngre del af ældre romersk jernalder. Forundersøgelse betalt af bygherre. Udgravningsleder: Torben Egeberg.

Roust

ARV 389, FF 190505-134.

Forundersøgelse af 14,2 ha fordelt på to arealer (et nordligt og et sydligt) i forbindelse med byggemodning. Der fandtes spor af bebyggelse fra ældre førromersk jernalder og romersk jernalder. I forundersøgelsen kunne erkendes

ARV 416, FF 190702-230 Grønhøj. Scanningsfoto af den ene urne. Dragtnålen ses som den lysende hvide genstand placeret oven på de brændte ben.

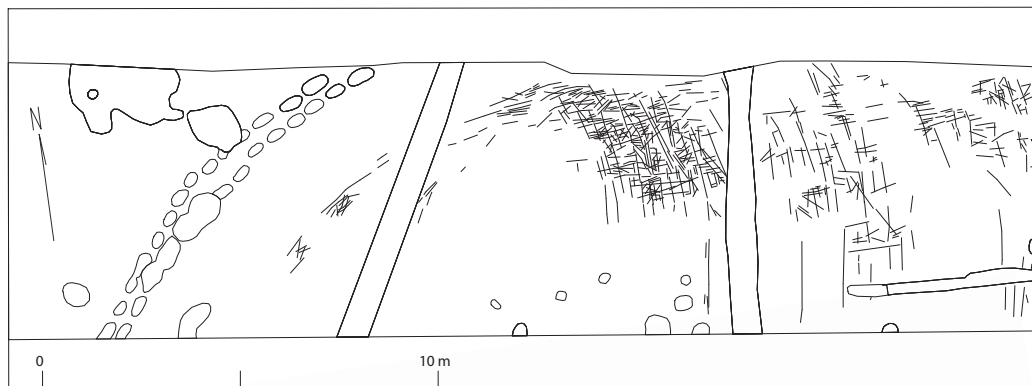
mindst 23 huskonstruktioner samt aktivitetsområder med en del anlæg og gruber, herunder måske også spor af et formodet jernhånderings-område med affaldslag, slagge og sintret materiale. På baggrund af forundersøgelsen er i alt ca. 4,5 ha indstillet til yderligere undersøgelse formodentlig i 2021. Forundersøgelsen er finansieret af Varde Kommune. Udgravningsleder: Jens G. Lauridsen.

Lundager II, Viking Link

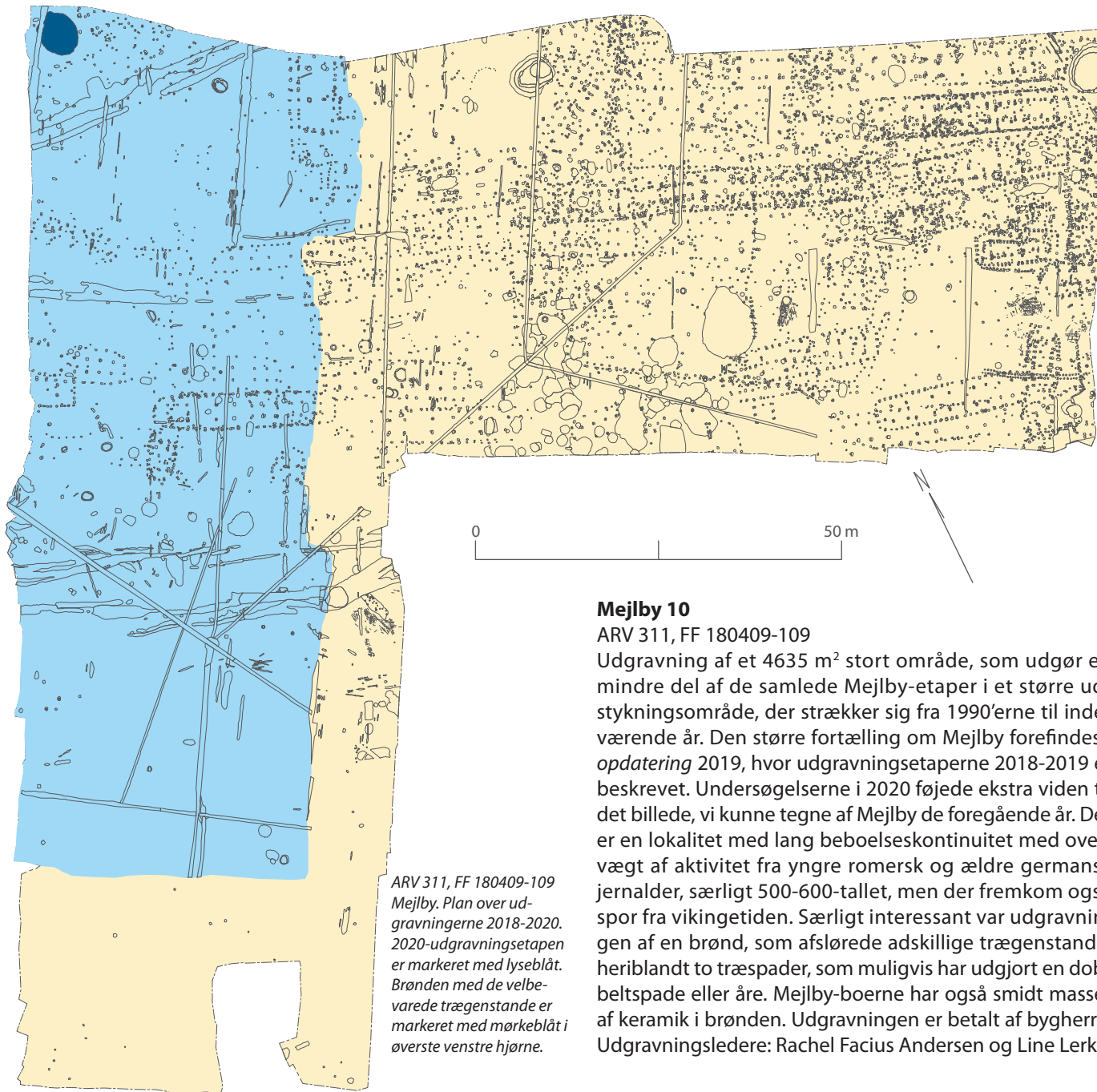
ARV 343, FF 190706-198

I forbindelse med forundersøgelsen til Viking Link fremkom ved Lundager adskillige dyrkningsspor, som tilskrives

førromersk jernalder. Det særligt interessante i dette tilfælde er, at ardsporene afgrænses af og forholder sig til en række af åbentstående huller. Rækker af åbentstående huller er efterhånden et kendetegn for denne periode og i dette tilfælde lader det til, at hulrækken har fungeret som en grænsemærker. Lundager II er desuden et godt eksempel på fordelene ved brugen af drone til dokumentation af detaljerede fortidsminder. Ved at overflyve og affotografere udgravningsfeltet med drone har det været muligt at optegne hvert enkelt ardsfor. Forundersøgelsen er betalt af Energinet. Udgravningsledere: Rachel Facius Andersen og Line Lerke.

ARV 343, FF 190706-198
Lundager II. Dronefoto og tegning af feltet, hvor fladen er fyldt med ardsfor. Ardsporene forholder sig tydeligt til de to hulrækker.

ARV 311, FF 180409-109
Mejlby. Plan over udgravningerne 2018-2020. 2020-udgravningsetaperen er markeret med lyseblåt. Brønden med de velbevarede trægenstande er markeret med mørkeblåt i øverste venstre hjørne.

Mejlby 10

ARV 311, FF 180409-109

Udgravning af et 4635 m² stort område, som udgør en mindre del af de samlede Mejlby-etaper i et større udstykningsområde, der strækker sig fra 1990'erne til indeværende år. Den større fortælling om Mejlby forefindes i *opdatering 2019*, hvor udgravningsetaperne 2018-2019 er beskrevet. Undersøgelserne i 2020 føjede ekstra viden til det billede, vi kunne tegne af Mejlby de foregående år. Det er en lokalitet med lang beboelseskontinuitet med overvægt af aktivitet fra yngre romersk og ældre germansk jernalder, særligt 500-600-tallet, men der fremkom også spor fra vikingetiden. Særligt interessant var udgravningen af en brønd, som afslørede adskillige trægenstande, heriblandt to træspader, som muligvis har udgjort en dobbeltspade eller åre. Mejlby-boerne har også smidt masser af keramik i brønden. Udgravningen er betalt af bygherre. Udgravningsledere: Rachel Facius Andersen og Line Lerke.

ARV 311, FF 180409-109
Mejlby. Evakuering af brønd-
konstruktion i hast mens
vandmasserne presser sig på.

Dagens fangst fra brøndens dyb.

Brøndgraverne efter endt kamp. Som Rachel sagde: "Det er jo et mud shot!"
Foto: Hans Kristian Heinze/Vestjysk Detektorforening.

ARV 343, FF 190706-200 Frøstrup. Hulbælte på østsiden af moseområdet.

Hundstoft, Viking Link

ARV 343, FF 190706-199

I forbindelse med forundersøgelsen til Viking Link fandtes, umiddelbart vest for et større moseområde, rækker af huller, et såkaldt hulbælte, fra førromersk jernalder. Det er muligt, at hulbæltet har markeret grænsen til moseområdet. Undersøgelserne blev betalt af Energinet. Udgravningsledere: Rachel Facius Andersen og Line Lerke.

Frøstrup, Viking Link

ARV 343, FF 190706-200

I forbindelse med forundersøgelsen til Viking Link fandtes på østsiden af det samme moseområde, hvor der også på vestsiden lå et hulbælte – beskrevet umiddelbart ovenfor, endnu et hulbælte. Her er det altså muligt, at vi har den modsatte side af en grænsemærkning af moseområdet. Umiddelbart øst for dette hulbælte fandtes tillige et område med spor af flere åbentstående huller med betragteligt større indbyrdes afstand, hvis formål ikke umiddelbart står klart. Datering: 500-0 f.v.t. Forundersøgelsen er betalt af Energinet. Udgravningsledere: Rachel Facius Andersen og Line Lerke.

Storetoft, Baltic Pipe

ARV 266, FF 190702-229

Forundersøgelse i forbindelse med etablering af gasledningen Baltic Pipe. Et stykke nord for Henne Stationsby tæt ved et vådområde fandt vi i søgegrøften en større fladbundet affaldsgrube med keramik, dateret til overgangen mellem yngre bronzealder og ældre førromersk jernalder (ca. 600-400 f.v.t.). Undersøgelserne blev finansieret af Energinet. Udgravningsledere: Lene N. Hansen og Karen B. Fisker.

Mariesminde, Viking Link

ARV 343, FF 190702-241

I forbindelse med forundersøgelsen til Viking Link fandtes vest for Blåbjergvej ved Houstrup, den yderste kant

af et hus fra førromersk jernalder med bevaret væggrøft. I og med at størstedelen af huset befinder sig udenfor det område, som berøres af kabellægningen, er huset ikke afdækket i sin fulde udstrækning, men bevares under muldlaget. Forundersøgelsen er betalt af Energinet. Udgravningsledere: Rachel Facius Andersen og Line Lerke.

Mejlby

ARV 332, 180409-119

I forbindelse med forundersøgelse af vandledning Lybæk-Ringkøbing, fremkom to nord-sydgående hullerækker, omtrent parallelle, med godt 15 meters afstand. Forundersøgelse er betalt af bygherre. Udgravningsleder: Torben Egeberg.

Houstrup vest, Viking Link

ARV 441, FF 190702-167

I forbindelse med forundersøgelsen til Viking Link blev der påtruffet flere ardsfor og stolpehuller på vestsiden af Houstrupvej, som hører til en boplads fra førromersk jernalder, som allerede kendtes fra de tidligere udgravninger i forbindelse med jordkablet til havvindmølleparkerne Horns Rev 2 og 3 undersøgt i henholdsvis 2008 og 2015. I denne omgang fandtes der spor af i alt fire nye huskonstruktioner. Ud over nævnte huse fremkom spor af meget gamle vejforløb – ældre end jernalderhusene og ardsforerne. Øst for Houstrupvej fandtes to huse med forsænkning, fra yngre stenalder. Derudover fandtes spor af endnu et hus fra yngre stenalder samt en række tagbærende stolper, der formodes at tilhøre en bygning fra bronzealderen. I feltets sydlige udkant fremkom en jordfæstegrav fra ældre romersk jernalder. Graven var fint udstyret med et helt servicesæt af keramik samt en stor, fint forarbejdet ravperle, nogle raslesten og en lille jernkniv med en profileret bronzeknop som skæfteafslutning. Forundersøgelsen er betalt af Energinet. Udgravningsledere på forundersøgelsen: Rachel Facius Andersen og Line Lerke. Udgravningsleder på udgravningen: Jens G. Lauridsen.

ARV 441, FF 190702-167 Houstrup vest. En pragtfuld ravperle er en af de fine gravgaver i Houstrup graven.

Stokbæk, Viking Link

ARV 343, FF 190803-240

I forbindelse med forundersøgelsen til Viking Link fremkom fem til syv tuegrave ved Stokbæk lidt uden for Horne. En af gravene er anlagt oveni en ældre, hvilket er usædvanligt for tuegrave, der normalt respekterer hinanden. Diameter på 4,6 til 6,6 meter. Der var ingen urner bevaret, og grøfterne havde kun ringe dybde tilbage. Der blev konstateret åbninger i alle ringgrøfter. Tuegravene dateres til førromersk jernalder (500-0 f.v.t.). Undersøgelse betalt af Energinet. Udgravningsledere: Rachel Facius Andersen og Line Lerke.

Svinemose, Viking Link

ARV 343, FF 190802-133

Ved Hoddemarkvej blev der fundet adskillige ringgrøfter, som har vist sig at blive lidt af et mysterium for arkæologerne i ArkVest, hvor både deres datering og funktion siden er diskuteret. Ringgrøfterne bar præg af adskillige genopgravninger over en lang årrække. Dermed er de ikke identiske med de klassiske tuegravsringgrøfter som almindeligvis dateres til førromersk jernalder (500-0 f.v.t.). Forundersøgelsen blev betalt af Energinet. Udgravningsledere: Rachel Facius Andersen og Line Lerke.

ARV 343, FF 190802-133 Svinemose.

Arkæologer i feltet med ringgrøfter.

Lundager, Viking Link

ARV 409, FF 190706-196

I forbindelse med forundersøgelsen til Viking Link fandtes ved Lundager, over en strækning på mere end 500 meter, en mægtig boplads fra yngre jernalder bestående af adskillige gårdseheder. Under denne store boplads lå desuden bebyggelsesspor fra førromersk jernalder. Derfor strækker dateringen af lokaliteten ved Lundager sig fra år 500 f.v.t. til omkring år 600 e.v.t. Udgravningen er betalt af Energinet. Udgravningsledere: Rachel Facius Andersen og Line Lerke.

Tarm-Hemmet

ARV 430, FF 180605-138

Forundersøgelse forud for nedgravning af et elkabel. Der fandtes på vestsiden af Bøelbanke en jernalderbebyggelse. I søgegrøften fremkom tre hustomter, der må dateres til perioden 175-250 e.v.t. Til det ene langhus knyttede sig et saddeltagshegn. Der fandtes også hjørnet af et saddeltagshegn, der formentligt har tilhørt et gårdsanlæg nord for tracéet. Der sås spor efter udskiftning af de tagbærende stolpehuller i det vestligste hus. Hvis de tre-fire gårdseheder var samtidige, hvilket der intet er til hinder for, må der have været tale om en kortvarig bosættelse på stedet. Der fandtes heller ingen spor fra andre forhistoriske perioder. Undersøgelsen betalt af Netselskabet N1 A/S. Udgravningsleder: Esben Schlosser Mauritsen.

Linding Å, Viking Link

ARV 459, FF 190805-167

I forbindelse med forundersøgelsen forud for Viking Link, øst for Lindingvej med retning mod Linding Å fremkom en lokalitet med grubehuse. Det er tilsyneladende en større håndværksplads, da adskillige grubehuse tidligere er erkendt ved luftrekognoscering. Lokaliteten dateres indtil videre bredt til yngre jernalder (500 f.v.t.-800 e.v.t.). Pladsen er indstillet til egentlig udgravning. Forundersøgelsen er betalt af Energinet. Udgravningsledere på forundersøgelsen: Rachel Facius Andersen og Line Lerke.

ARV 409, FF 190706-196 Lundager. Line og Till er i færd med at tømme en grube fyldt med førromersk keramik.

Rådhusgrunden, Nr. Nebel

ARV 424, FF 190709

Forundersøgelse af området omkring det tidligere rådhus i Nr. Nebel, som nu er nedrevet for at give plads til et nyt boligområde. Der blev fundet bebyggelsesspor fra både ældre og yngre jernalder i form af velbevarede hustomter, gruber og grøfter. Området er indstillet til en egentlig udgravning. Forundersøgelsen er betalt af Varde Kommune. Udgravningsleder: Line Korsholm Lauridsen.

Vesterbækvej 26, Sig

ARV 468, FF 190805-169.

Forundersøgelse af et 2500 m² stort område forud for byggemodning. Forundersøgelsens område lå på et højdedrag i direkte forbindelse med Varde ådal. Der fremkom en mindre økonomibygning med tre sæt tagbærende stolper, samt indgangsstolper – alle i én fase. Typologisk kan bygningen dateres til ældre romersk jernalder. Derudover sås resten af en agerren. Undersøgelsen blev betalt af ArkVest. Udgravningsleder: Michelle Wølch Staffe.

ARV 180, FF 190702-224 Thomas Jensens vej 16. Dronefoto af sommerhusområdet ved Henneby. Udgravningsfelt i forgrunden og udsigt op mod Blåbjerg.

Thomas Jensens vej 16, Henneby

ARV 180, FF 190702-224

Undersøgelse af byggefelt i forbindelse med opførelse af sommerhus. Som det ældste anlæg er fremkommet en kogestensgrube, formentlig fra bronzealderen. I yngre romersk jernalder/ældre germansk jernalder er der opført en hovedbygning på området. Spor af bygningens indgangsrum samt boligen er blevet frilagte, mens staldsektionen befinder sig øst for det afdækkede område. Der er spor af op til tre ombygninger. Nordligst i feltet sås spor af en mindre bygning fra samme periode. Et forløb af hjulspor går øst-vest gennem området her. Dette vejforløb er angivet på kort fra 1790'erne og frem, men har ikke været i brug i 1900-tallet. Vejforløbet synes kørt gennem en lav klitdannelse. Under Anden Verdenskrig er der anlagt en løbegang langs nordsiden af grunden. Undersøgelsen betalt af bygherre. Udgravningsleder: Torben Egeberg.

Hyldegårdsvej 3, Årre

ARV 452, FF 190505-135

ArkVest foretog en forundersøgelse i forbindelse med en mindre vejomlægning af Hyldegårdsvej. Der fremkom enkelte gruber indeholdende skår fra ældre jernalder. Forundersøgelsen er betalt af ArkVest. Udgravningsleder: Lene B. Frandsen.

Henneby

ARV 446, FF 190702-237

Forundersøgelse af et 18 ha stort område i Henneby i forbindelse med planer om udstykning til sommerhuse. Der er foreløbig fundet en velbevaret boplads fra ældre romersk jernalder samt hustomter og et hulbælte fra førromersk jernalder. Undersøgelsen fortsætter i 2021. Forundersøgelsen er betalt af bygherre. Udgravningsleder: Lene B. Frandsen.

Nybro

ARV 364, FF 190711-193

Forundersøgelse forud for etableringen af gasledningen Baltic Pipe på området mellem gasindvindingsanlægget Nybro og Søvig Bæk. I 1998 fandt museet i samme område, ligeledes i forbindelse med etableringen af en gasledning, en velbevaret træbro fra tidlig vikingetid. En stor del af broen blev dengang fredet. Lidt længere mod vest ligger en fredet gravhøj. Vores opgave i denne omgang var at finde et tracé mellem de to fortidsminder, hvor den nye gasledning kunne placeres, hvilket lykkedes. Der fremkom denne

gang ingen sikre brokonstruktioner, men en del pæle og løse træstykker som muligvis kan relateres til benyttelsen af overfartstedet i vikingetiden. En tværgående profil gennem ådalen komplimenterer antagelsen af, at åen i vikingetiden løb syd for Søvig Bæks nuværende forløb og at området har været meget sumpet og vådt. Terrænet hæver sig markant mod syd og på kanten af ådalen fandtes tre kogestensgruber, samt enkelte løse flintafslag. Hvis disse er fra stenalderen, har overfartstedet ved Nybro været benyttet igennem flere tusinde år. Udgravningen er betalt af Energinet. Udgravningsleder: Lene B. Frandsen.

ARV 364, FF 190711-193 Nybro.
Vådområdets gytjelag studeres af professor emeritus Bent Åby og museumsinspektør Lene B. Frandsen.

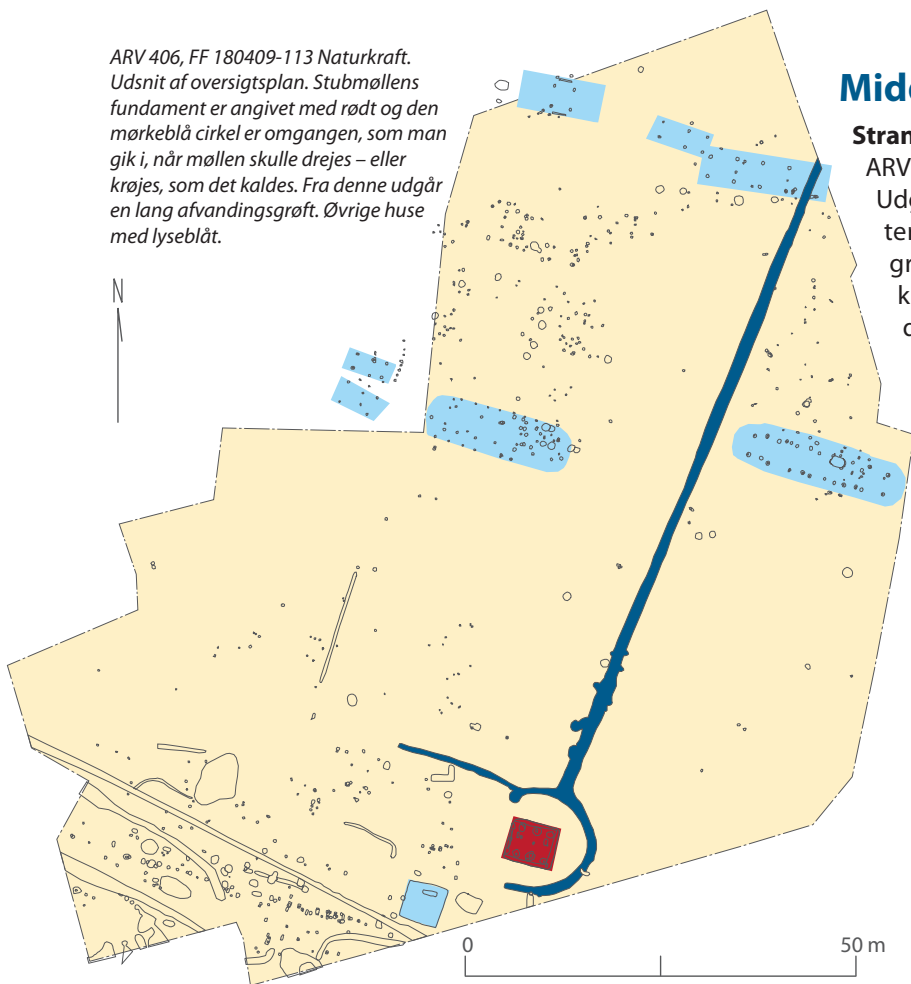
Naturkraft, Ringkøbing

ARV 406, FF 180409-113

Udgravning i forbindelse med etablering af parkeringsplads ved oplevelsescentret Naturkraft. Der blev fundet to hustomter fra ældre bronzealder, en fra yngre bronzealder, otte hustomter fra ældre jernalder i meget forskellig bevaringsgrad. En gedigen overraskelse var fundet af

fundamentet til en stubmølle, som foreløbigt dateres til 1500-tallet. Hustomterne fra bronze- og jernalder udgør en vigtig kompliment til den bebyggelse, der i forvejen kendes fra Rindum-området. Stubmøllen er blevet en vigtig brik i egnens historie i senmiddelalder/tidlig nyere tid og ikke mindst Rindumgårds historie. Undersøgelsen er betalt af bygherre. Udgravningsleder Lars Chr. Bentsen.

ARV 406, FF 180409-113 Naturkraft. Udsnit af oversigtsplan. Stubmøllens fundament er angivet med rødt og den mørkeblå cirkel er omgangen, som man gik i, når møllen skulle drejes – eller krøjes, som det kaldes. Fra denne udgår en lang afvandingsgrøft. Øvrige huse med lyseblåt.

Middelalder og Nyere tid

Strandfogedgården, Henneby

ARV 178, FF 190702-222 og ARV 372, FF 190702-226

Udgravning af vej- og kloaktracéer samt byggefund forud for byggemodning af tre sommerhusgrunde. Ældste aktivitet består af dyrkningslag, kulturlag og sandflugtslag med keramik fra middelalderen. Fra denne periode er der afdækket en lille muldfjeldspløjet mark, en formodet indgrøftning omkring en toft, hvor hovedhuset kan befinde sig i et ikke-undersøgt område, en indgrøftet have med gravespor samt et vejforløb. En yngre del af bebyggelsen omfatter også haver, nu med markante mængder rødfarvet tørveaske. En grundplan af en bygning hører formentlig tidsmæssigt til i den yngre del af stedets bebyggelse. Bred dateringsramme for bebyggelsen er middelalder-renæssance. Der er ikke på de ældste kort (Conceptkortene og Original 1-kort) angivet bebyggelse på området. Nedlæggelsen kan måske knyttes sammen med Hennegårds indlemning af bøndergods i Henneby i anden halvdel af 1600-tallet. Kun få spor af aktiviteter i forhistorisk tid på området, i form af enkelte flintafslag. Undersøgelsen er betalt af bygherrer med tilskud fra Slots- og Kulturstyrelsen. Udgravningsleder: Torben Egeberg.

ARV 178, FF 190702-222 og ARV 372, FF 190702-226 Strandfogedgården, Henneby. Drone-profilopmålingen – første gang ArkVest anvender droner til at 3D-opmåle lange profiler. Affald fra bebyggelsen og vekslende sandflugt har skabt de tykke lag.

Klinting, Baltic Pipe

ARV 266, FF 190702-231

Forundersøgelse i forbindelse med etablering af gasledningen Baltic Pipe. Ledningstracéet passerede et gammelt område ved Klinting, hvor museet tidligere har udgravet spor efter huse fra 11-1200-tallet. Denne gang stødte vi også på spor efter bebyggelse i form af stolpehuller med middelalderkeramik og grøfter. Det var desværre ikke muligt at få mere overblik ved at udvide arealet yderligere, da vi befandt os i et fredskovsområde. Forundersøgelsen er betalt af Energinet. Udgravningsledere: Lene N. Hansen og Karen B. Fisker.

Hyllerslev

ARV 403, FF 190704-281

Forundersøgelse i forbindelse med et privat jordvarmeanlæg. Ved forundersøgelsen fandtes et hulvejsforløb. Forundersøgelsen er finansieret af ArkVest. Udgravningsleder: Jens G. Lauridsen.

Lundtang, Viking Link

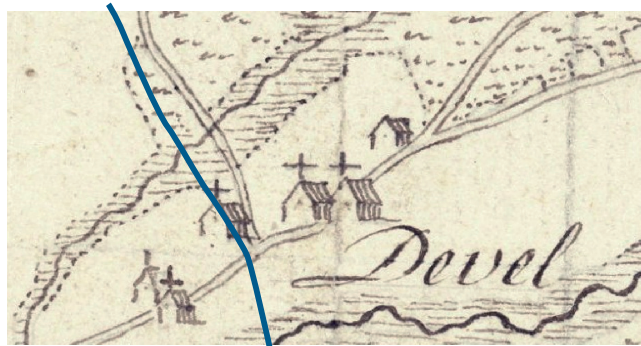
ARV 415, FF190706-197

I forbindelse med forundersøgelsen til Viking Link fandtes, fra vest med retning mod Lundtangvej, et område med brønde, forskellige grøfter og et større kulturlag, der tolkes som gulvet i en bygning fra vikingetiden. Adskillige stolpehuller i feltet ned mod Lundtangvej udgør konstruktioner, der kan dateres til yngre vikingetid og ældre middelalder (800-1200 e.v.t.). Øst for Lundtangvej fortsætter bebyggelsen fra yngre vikingetid, der også akkompagneres af fund fra yngre stenalder – enkeltgravskultur (2800-2400 f.v.t.). Udgravningen er betalt af Energinet. Udgravningsledere: Rachel Facius Andersen og Line Lerke.

Debelgård, Viking Link

ARV 343, FF 190504-176

I forbindelse med forundersøgelsen til Viking Link fandtes, øst for Agerbæk lige nord for Debelvej, resterne af en gård fra nyere tid. På de historiske kort kan vi spore bygningen tilbage til 1700-tallet, hvor den optræder på Videnskabernes Selskabs konceptkort. På O1-kortet fra 1800-tallet ligger gården der stadig. Herefter forsvinder den. Lodsejer fortæller, at hans oldefar kan huske gården. Han fortæller endvidere, at de har fundet en del jydepotteskår og en stentøjskrukke. Jydepotteskår fandt vi da også en masse af, da vi gravede gennem et gammelt vådområde, hvor der har løbet en å. Desuden kunne der erkendes et område med sandgravning, flere jordgravede stolper og to kulturlag med tegl og porcelæn. Området er indstillet til udgravning. Forundersøgelsen er betalt af Energinet. Udgravningsledere på forundersøgelsen: Rachel Facius Andersen og Line Lerke.

ARV 343, FF 190504-176 Debelgård. Den blå streg markerer Viking Link, der løber gennem en gård nord for "Devel". Videnskabernes Selskabs Konceptkort (1777-1805), Geodatastyrelsen.

ARV 454, FF 190803-239 Fruerlund øst. Der blev fundet flere gruber med fejlbrændte jydepotter.

Fruerlund øst, Viking Link

ARV 454, FF 190803-239

I forbindelse med forundersøgelsen til Viking Link dukkede der pludselig et indslag fra nyere tid op i søgegrøften. Her væltede det op med den karakteristiske jyddepottekeramik, som har været produceret i stor stil i Vardeområdet i perioden 1500-1900. Et kig på de historiske kort afslørede, at det meget fundtætte lag befandt sig umiddelbart ud for en ny sløjfet gårdsbygning. Området blev indstillet til udgravning, hvor der undersøgte i alt 425 m². Her blev der fundet to store og flere mindre gruber fulde af fejlbrændt jyddepottekeramik. Desuden fremkom to parallelle firkantede grøfter, der stemmer overens med placeringen af en gård på Videnskabernes Selskabs konceptkort fra 1700-tallet.

Udsnit af frise på Varde Museum, der viser fremstillingen af jyddepotter: formet i hånden uden drejeskive – og af og til går der en potte itu ved brændingen. Tegning: Christen Lyngbo 1915/56.

Undersøgelsen er betalt af Energinet. Udgravningsledere på forundersøgelsen: Rachel Facius Andersen og Line Lerke. Udgravningsleder på udgravningen: Lene Nygaard Hansen.

Næsbjerg

ARV 401, FF 190509-431

Forundersøgelse af et knap 5000 m² stort areal i forbindelse med kommunalt salg af erhvervsgrunde. Ved forundersøgelsen fremkom to parallelle vejspor/hulveje samt fire mulige skyttegrave liggende parallelt og langs med Biltoftvej. Skyttegravene menes at stamme fra Anden Verdenskrig eller senere øvelser eller eventuelt fra materialetagning. Forundersøgelsen er finansieret af ArkVest. Udgravningsleder: Jens G. Lauridsen.

Forundersøgelser uden spor af daterbare fortidsminder

Skonager kro

ARV 387, FF 190509-430

Forundersøgelse af et 9,1 ha stort areal ved Næsbjerg, forud for byggemodning. Der blev fundet stolpehuller og gruber fra råstofindvinding opfyldt med nyere tids affald. Forundersøgelsen er betalt af Varde Kommune. Udgravningsleder: Lene Nygaard Hansen.

Tiphedevej, cykelsti

ARV 421, FF 190801-126

Forundersøgelse under anlæggelse af 1,5 km lang dobbeltrettet cykelsti ved Tiphedevej nord for Ansager. Cykelstien løber i nord-syd gående retning mod Kvie Sø. Der var registreret et beskyttet dige, som dog ikke kunne erkendes i søgegrøften. Undersøgelsen er betalt af Varde Kommune. Udgravningsleder: Line Lerke.

Grønbjerg vandledningstracé og regnvandsbassiner

ARV 408, FF 180408-174

Besigtigelse af første etape af nedgravningen af vandledning og etablering af regnvandsbassin. Der blev fundet en knusesten i pløjelag, men der er sandsynligvis tale om en jordflytning af genstanden fra en af de mange bakkekulde på hver side af tracé. Arbejdet fortsætter i 2021. Undersøgelsen er betalt af ArkVest og Ringkøbing-Skjern Forsyning. Udgravningsleder: Poul K. Jørgensen.

Nordenskov

ARV 417, FF 190517-221

I forbindelse med forundersøgelse forud for etablering af en jordbakke i Nordenskovs nordlige udkant fremkom der ingen spor af fortidsminder. Området kunne efter endt undersøgelse straks frigives til anlægsarbejde. Undersøgelsen er betalt af ArkVest og Varde Kommune. Udgravningsleder: Lene B. Frandsen.

ARLA, Nr. Vium

ARV 432, FF 180107-210

Forundersøgelse i forbindelse med etablering af regnvandsbassiner. Der blev ikke påvist forekomst af skjulte fortidsminder i søgegrøfterne. Undersøgelsen er betalt af ARLA Foods. Udgravningsleder: Torben Egeberg.

No Stampevej, råstof

ARV 410, FF 180406-91

Forundersøgelse af ca. 12.500 m², forud for grusgravning. Der blev i forundersøgelsen ikke fundet anlæg, og flere områder blev konstateret dybdepløjet. Området blev frigivet efter endt forundersøgelse. Undersøgelsen er betalt af ArkVest. Udgravningsleder: Poul K. Jørgensen.

Skovlundvej, cykelsti

ARV 437, FF 190801-126

Forundersøgelse under anlæggelse af 1 km lang dobbeltrettet cykelsti nord for Skovlund. Et par gravhøje i området udgjorde mulig interesse, men der blev ikke fundet noget af kulturhistorisk betydning. Hele tracéets længde var forstyrret af recente nedgravninger, kabler og ledninger. Undersøgelsen er betalt af Varde Kommune, Vej & Park. Udgravningsleder Line Lerke.

Oksbøl Stadion

ARV 442, FF 190714-280

ArkVest besigtigede afrømningen af overjorden på en kunststofbane beliggende på Oksbøls fodboldstadion. Der fremkom ingen spor af fortidsminder. Undersøgelsen er betalt af ArkVest. Udgravningsleder: Lene B. Frandsen.

Cykelsti Sdr. Bork-Nr. Bork

ARV 362, FF 180609-19

Forundersøgelse i forbindelse med etablering af cykelsti. Der fremkom ingen fortidsminder på tracéet. Undersøgelsen er betalt af Ringkøbing-Skjern Kommune. Udgravningsleder: Torben Egebjerg.

Hoven-Ånum tracé

ARV 404, FF 180607-150

Forundersøgelse af tracé mellem Hoven og Ådum i forbindelse med nedgravning af vand- og spildevandsledninger. Der blev ikke fundet arkæologiske spor og tracé er løbende blevet frigivet. Undersøgelsen er betalt af Ringkøbing-Skjern Forsyning. Udgravningsleder Poul K. Jørgensen.

Nymindegab cykelsti

ARV 388, FF 190708-10

Besigtigelse af anlægsarbejde forbindelse med etablering af cykelsti langs Vesterlundvej ved Nymindegab. Denne undersøgelse afslørede intet af interesse. Forundersøgelsen betalt af Varde Kommune. Udgravningsleder: Lene B. Frandsen.

Holmen II, Bork

ARV 414, FF 180606-22

Forundersøgelse forud for opførelse af solcellepark. Der fremkom ingen fortidsminder. Undersøgelsen betalt af Solar Park Holmen ApS. Udgravningsleder: Esben Schlosser Mauritsen.

Blåbjergvej

ARV 443, FF 190702-238

Tæt ved Blåbjerg plantage havde man observeret et ulovligt gravearbejde efter sand indenfor 100-meter beskyttelseslinjen af en fredet gravhøj. ArkVest fik til opgave at undersøge, om der var sket skade på fortidsmindet. Undersøgelsen viste, at området allerede var forstyrret af et ældre sandtag. Det vil sige, at gravearbejdet foretaget af lodsejeren i 2020 ikke har forstyrret eventuelle fortidsminder – de var

allerede gravet væk. Graveaktiviteten i området er stoppet og hullerne reetableret. Forundersøgelsen er betalt af skadevolder. Udgravningsleder: Lene B. Frandsen.

Skovgård, Roustvej Varde

ARV 340, FF 190712-157

Fortsættelse af forundersøgelse af et 36 ha stort område, hvoraf det meste undersøgtes i 2019. Det sidste areal gav ingen væsentlige fortidsminder. Forundersøgelsen er betalt af Varde Kommune. Udgravningsleder: Line Lauridsen.

Debelvej, Outrup

ARV 411, FF 190711-41

I forbindelse med forundersøgelsen forud for etablering af en gyllebeholder fremkom der ingen spor af den overpløjede gravhøj, som var årsag til forundersøgelsen. Forundersøgelsen er betalt af ArkVest. Udgravningsleder: Lene B. Frandsen.

Ponyvej

ARV 423, FF 190702-223

Forundersøgelse i Henneby i forbindelse med udstykning. Der blev der ikke observeret væsentlige fortidsminder. Forundersøgelsen betalt af ArkVest. Udgravningsleder: Line Korsholm Lauridsen.

Tændpipe

ARV 429, FF 180416-151

Overvågning af etablering af to vindmølleplatforme imellem Velling og Stauning. Der blev ikke gjort væsentlige arkæologiske fund. Forundersøgelsen er betalt af ArkVest. Udgravningsleder: Korsholm Line Lauridsen.

